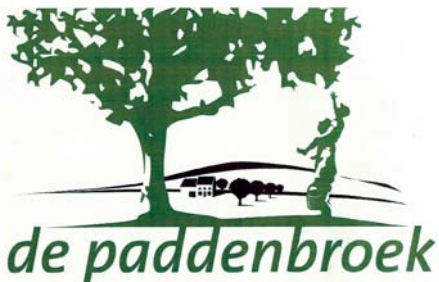

Winter 2009

De Paddenbroek V.Z.W.
Centrum voor natuur-, milieu-
en plattelandeducatie

Paddenbroekstraat 12
1755 Gooik

Tel: 0497.41.22.15
of: 02.306.45.62

Website:

www.paddenbroek.be

E-mail:

info@paddenbroek.be

Reservaties en agenda:

info@paddenbroek.be

Werkten mee aan dit tijdschrift:

Katelijne Aelen

Bruno Moens

Piet Chrispeels

Johnny Van Bavegem

Erwin Vandersteen

Verantwoordelijke uitgever:

Piet Chrispeels,

Paddenbroekstraat 12, 1755 Gooik

Inhoudstafel

Voorwoord 3

Op zoek naar een andere penning-
meester 4

Van appelboom tot appelsap 5

De deur in het berghok 9

Beleef de Paddenbroek 11

Dankwoord 17

Agenda 18

Lid worden van onze vereniging “De Paddenbroek” doe je door 10,00 € te storten op rekening 734-0120350-79 met vermelding van naam en adres.

Europees
Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling:
Europa investeert in zijn
platteland

Voorwoord

Beste lid,

Misschien lukt de Klimaattop in Kopenhagen en sneeuwt De Paddenbroek deze winter nog eens onder, zoals op bijgaande beelden, die recent genomen werden, te zien is.

Maar sneeuw of regen het werk op De Paddenbroek verplaatst zich tijdens deze periode grotendeels naar binnen. Ditmaal staat de afbouw van het nieuw sanitair op het programma, naast het noodzakelijke aanplantingswerk op en rond het domein.

Intussen eisen ook de lopende projecten rond educatie en energie alle inzet van onze medewerkers op.

In de peis en vree van de winterse witheid wensen Katelijne, Erwin en Bruno, als ook het Bestuur en ikzelf je een gelukkig nieuwjaar 2010 toe, met daarin een plaatsje van je sympathie en inzet voor De Paddenbroek

Piet Chrispeels
Voorzitter

Op zoek naar een andere penningmeester

Per 1 januari 2010 neemt Jozef De Neef ontslag als penningmeester van de V.Z.W. Gedurende vijf jaar heeft hij deze functie waargenomen na de opstart, die zoals alle begin zoekend en tastend is geweest, en in moeilijke tijden, waarin hij het schip van de vereniging niet alleen varende heeft gehouden, maar ook mede de juiste koers, conform aan de statuten, heeft bepaald.

Zijn inzet en talent werden geschraagd door zijn vertrouwdheid met het beleid in een organisatie, zijn expertise inzake financies, zijn mensenkennis en zijn maatschappelijke visie.

Onder zijn impuls werd de Algemene Vergadering en het Bestuur uitgebreid met deskundige en inspirerende leden, die onze vereniging mede op het goede spoor hebben gezet.

Hij was ook de man, die de dagdagelijkse financiële verrichtingen deed, zoals het een goede rentmeester past.

Zijn bijzondere zorg betrof verder onze moestuin, die de laatste twee jaar terecht het label van " Open Tuin " verdiende.

Wij hopen bij de vervanging op zijn veelzijdig talent te mogen blijven rekenen.

Het Bestuur en ikzelf, als voorzitter en geestesgenoot, danken Jozef voor al wat hij voor de V.Z.W. heeft gedaan.

Intussen zoeken wij een andere penningmeester, die geholpen door ons lid Julienne Lemaire en door onze vaste medewerkers Katelijne en Erwin het werk op het vlak van financies en aanverwante aspecten zal waarnemen.

Wie zich voor deze functie geroepen voelt of wie een geschikt kandidaat kan aanbevelen, zullen wij als Bestuur met open armen verwelkomen.

Van appelboom tot appelsap

In de gunstige tijd voor het aanplanten van hoogstammen klopte op 11 november ll. een man aan voor de aankoop van 4 appelaars. Het was de tweede keer dat ik die persoon van dienst kon zijn: vorig jaar kocht hij er 7, ook perelaars toenmaals. Hij bleek een fervent kweker van hoogstamfruit te zijn, want de nieuwe aanplanting was maar een invulling en vervanging binnen zijn produktieve boomgaard. Wel bekleog hij er zich over dat hij de overvloedige oogst van dit jaar zelfs niet aan de straatstenen kwijtraakte en dat het heerlijke fruit lag te rotten in zijn kelder. “Waarom niet gedacht aan een frigo?”, zei ik. Of “Het fruit persen en het sap inbottelen?”. De man wreef even met zijn duim over zijn wijsvinger. Ik begreep meteen dat mijn suggestie geen hout sneed. Ik was al blij dat de man er de moed niet bij verloor en bij de aankoop van 4 boompjes wedde op de toekomst. Om zijn onmacht door te slikken of om zijn verwachting op betere tijden reeds een zoet perspectief te geven, schonk ik hem een glas koel appelsap in, wat de man aardig beviel; want hij lustte nog een tweede glas.

Een overvloed aan fruit stelt het probleem van de verwerking en bewaring, zelfs als het niet onmiddellijk geconsumeerd moet worden. Ook voor mezelf, en voor anderen. Zoals hobbyist Hugo, die zich een fruitpers aanschafte, waarmee hij 300 kg appels perste tot 200 liter sap. Afgetapt in petflessen sloeg hij het op in een aparte diepvriezer: een voorraad die goed was voor zijn verbruik gedurende vele maanden.

Een ander iemand, die ik recentelijk ontmoette - Hypoliet is zijn naam - heeft zijn zinnen gezet op het maken van cider. Hij schafte het hele arsenaal aan, daarbij nodig: spoelvat, rasp, gistingskuip, dame-jeanne, enz, enz... Hij houdt het proces van de alcoholisering goed in het oog om het vocht op het juiste moment te bottelen in donkere geuzeflessen, die met een beveiligd stopsel worden afgedicht. Naar zijn eigen zeggen lijkt zijn cider wel champagne, waarin de lichtende pareltjes op en neer dansen in de fles.

Het Regionaal Landschap Zenne, Zuun en Zoniën anticipeerde op de overvloedige oogst aan pitfruit, die zich halverwege deze zomer liet voorzien. Geruime tijd geleden reeds contacteerde zij de firma “Houtlandse Tuinsappen”, die een rondgang door Vlaanderen plande met een mobiele pers. De datum werd vastgesteld op 24 oktober in De Paddenbroek. Het aantal inschrijvingen was zo groot, dat een tweede persdag moest worden voorzien op een andere site.

In De Paddenbroek zelf verliepen de werkzaamheden zoals gepland. Voor ons huis alleen al werd een voorraad van meer dan 500 liter sap geperst, netjes verpakt in doosjes van 5 liter. Daarmee zette het Regionaal Landschap een verder stap in de promotie van “Fruit als smakelijk erfgoed”, een objectief dat één van de doelstellingen van De Paddenbroek achterna gaat.

Inderdaad, vanaf einde 2003 is onze V.Z.W. met de aanplanting van een hoogstamboomgaard begonnen, die inmiddels reeds 250 verschillende variëteiten telt. De boompjes zelf beginnen zich aardig te profileren in het landschap zodat de aanplanting langzaam, maar zeker het aspect krijgt van een echte boomgaard, als vol-

waardige biotoop voor vele vormen van leven. Bovendien maken wij tevens onze doelstelling waar: oude en nieuwe variëteiten te promoten in de regio; vele boom-
 pjes zijn op hoogstam voorradig voor de verkoop in de boomkwekerij.
 Bij wijze van toelichting bij de aankoop door uzelf, of door vrienden en bekenden
 noteer ik hier het savoureuze paspoort van een aantal variëteiten, waarover wij
 beschikken in De Paddenbroek. Mijn referentie is de Plantfolder 2008/3 van de
 Nationale Boomgaard Stichting, V.Z.W.

Appel

<u>naam</u>	<u>herkomst</u>	<u>rijpt</u>	<u>gebr.</u>	<u>eigenschappen</u>
Berglander sappig, aangenaam rins vlees	B	nov-mrt	V	groot; groen-rood; vast, matig
Cwastresse double boomgaardvariëteit; rustieke boom	B		D+V	groot, geribd; typisch Waalse
Gloster zuur	D	okt	D+V	groot; karmijn-rood; stevig, fris-
Schone van Boskoop zoet vlees; eerste kwaliteit	EUR	nov-jan	D	groot; goudgeel; fijn, halfzacht,
Grijze Winterreinette pzig, zachtzuur, fijn aroma. Krachtige, gezonde,	EUR	dec-mrt	D+V	middelmatig; grijs-bruin; sap- rustieke boomgaardvariëteit
Jonagored allereerste kwaliteit	B	dec-mrt	D	knalrood Jonagold type; van
Jonathan vrucht, kleine kroon	USA	dec-apr	D	middelgroot; roodgekleurde
Karmijn de Sonnaville	NL	nov-dec	D	groot; zeer verheven aroma
Keuleman vast, zuur, weinig sappig; keuken en sapbereiding; gezonde, groei- krachtige, rustieke boomgaardvariëteit	B	okt-apr	V	middelmatig, hoog; groen-rood;
La Paix rood; aangenaam aroma snel afnemend bij bewaring, vrucht- bare variëteit	B	okt-nov	D	middelmatig, langwerp- pzig; fel-
Radoux wit vlees; vruchtbare variëteit	B	nov-mrt	D	middelmatig; geel-rood; vast,
Rambour d' Hiver kende kookappel; rustieke boomgaardvariëteit		nov-dec	D+V	zeer grote vrucht, sappig, uitste-
Reinette de Chênee sappig, zoet, van eerste kwaliteit, zeer vruchtbaar, boom- gaardvariëteit	B	dec-mrt	D	groot; geel-bruin, ruw- schillig;
Reinette de France met rode blos; fijn, krakend zeer zoet	F	okt-apr	D	middelgroot, afgeplat; goud- geel
Reinette Descandre speciaal aroma, eerste kwaliteit dessertappel; boom- gaardvariëteit	B	okt-jan	D	groot; grijs-geel; zacht vlees en
Trezeke Meyers pzig, met wijnsmaak, weinig schurftgevoelig	B	nov-feb	D+V	groot, geribd; vast, vrij zoet, sap-
Winston vlees met aangenaam cox-aroma	GB	dec-mrt	D	middelmatig; bruin-groen; vast

Winterbanana USA nov-apr D tamelijk groot; groen-rose; vast, wit aromatisch, halfsappig

Peer

naam herkomst rijpt gebr. eigenschappen

Beurré Hardy F okt D tamelijk groot; fijn smeltend, zoet, aromatisch; allereerste kwaliteit, groeiachtige typische rustieke boomgaardvariëteit, schurftgevoelig

Calabasse à la Reine B sept D+V langgerokken tamelijk groot; grijsgeel; halfzacht, zeer sappig, zoet, groeiachtig en productief; rustieke boom, wel vlug buikziek (ZB)

Comtesse de Paris F dec-jan D middelmatig dik; fijn sappig; goede wintervrucht, laat te plukken, middelmatige groeiacht, zeer vruchtbare rustieke boom

Conference GB okt D groot, langgerokken; groen; zalmachtig vlees, zoet, sappig, aangenaam aroma, buitengewoon vruchtbaar en voor alle vormen geschikt

Dubbel Flip B okt D+V groot; goed smeltend, sappig, aromatisch vlees

Durondeau B okt-nov D groot; half-smeltend, zeer sappig zoet, aangenaam zuur geparfumeerd, zeer gewaardeerde variëteit; wel gevoelig voor perenvuur

Legipont B okt D+V middelmatig dik; groen-geel; fijn, zeer smeltend, sappig vlees; groeiachtige, vruchtbare rustieke boomgaardvariëteit, piramidale kruin

Olivier de Serres F jan-feb D middelmatig, rond van vorm, wit, fijn, smeltend, sappig, zeer zoet en aangenaam aroma; allereerste kwaliteit

Précoce de Trevoux F aug D middelmatig groot; fijn smeltend, zoet aangenaam aroma

Saint Rémy F dec-zomer V zeer dik; groen-wit, zeer hard vlees; enorm bewaarvermogen, z.g. stoofpeer; goede dracht en groei; rustieke boom, voldoet zelf op matige bodems

Winterkeizerin okt D+V groot, gelijkend op Clapp's; van tweede kwaliteit, zeer groeiachtig

Pruim

naam herkomst rijpt gebr. eigenschappen

Czar The GB jul-aug D middelmatig, rond; donkerblauw; aangename smaak en grote dracht

Dubbele Altesse sep D+V groot; blauw-zwart; vast, groen vlees, eerste kwaliteit

Monsieur Hâtif F aug D groot; rood-paars; typisch geel vlees, zacht en sappig; goede kwaliteit; matig groeiachtige, vruchtbare, rustieke gezonde bomen

Professor Collumbien	B	aug	D	groot, ovaal; paars-blauw; goede kwaliteit maar wisselvallige dracht; matige groei; zeer vroege bloei; vrij veel taksterfte
Queen Victoria	GB	aug	D+V	groot, ovaal; bleekrood; steen goed los van vlees; goed voor tussenplanting; eersteklas verwerkingspruim; gevoelig voor loodglans
Reine Claude Crottée		aug	D	middelmatig; geel-groen met rode stippen; zeer zoet buitengewoon aroma; allereerste kwaliteit; variabel tot zwak dragend
Reine Claude D'Althan	H	aug	D	groot, rond; zeer mooi paars-rose; fijn, goudgeel, sappig zoet vlees, zeer sterkgroeiend; zeer vruchtbaar; rustieke boom voor gunstige bodems
Reine Claude d'Oullins	F	aug	D+V	groot, rond; geel; sappig zoet; eerste kwaliteit; alle toepassingen; zeer groeikrachtige en vruchtbare rustieke boom
Sainte Catherine		sept	D	klein, langwerpig; geel; sappig, vast, zoet vlees met aangenaam aroma
Wignon		sept	D	eerste kwaliteit dessert; vruchtbare boom

Verklaring van de gebruikte afkortingen:

D = dessertappel - eetappel   V = verwerking en keukengebruik
 ZB = zelfbestuivend

Kers

Een 20-tal oude en nieuwe variëteiten zijn beschikbaar, waarvan ik de eigenschappen graag ter plekke bespreek.

Nog vele andere variëteiten staan te groeien en te bloeien in de hoogstamboomgaarden, die wij de komende jaren verder gaan promoten, naargelang van de vraag en afgaande op de intrinsieke kwaliteiten van de vruchten.

Een greep uit het aanbod:

appel: Akane, Gris Braibant, Sterappel, Jacques Lebel, Ingrid Marie, Radoux, Idored, Court pendu, Oogstappel, Melrose, Joseph Musch, Nashi Kosui, Notarisappel, enz ...

peer: Jefkes, Doyenné de Comice, Triomphe de Vienne, Clapp's Favourite, enz...

pruim: Abrikoospruim, Reine Claude Conducta, Vision, Bleue de Belgique, Belle de Thuin, President, Monsieur Jaune, enz...

kers: Karina, Regina, Lapins, Vanda, Boterkers, enz...

Ziezo, beste lezer. Ik voer je binnen in de wondere wereld van het hoogstamfruit. Ik laat je kuieren in boomgaarden vol geurende sneeuw witte bloesem, die al je hoop vestigen op een rijkelijke oogst. Ik doe het met genoegen.

De deur in het berghok

Tijdens de natte, waaierige novemberdagen was het aangewezen allerlei “binnenwerk”, dat al zo dikwijls was uitgesteld, te programmeren. Ik alludeer hier op de herschikking van het hout, dat opgestapeld ligt in de achterbouw. Het betreft hier bewerkt hout in alle vormen en gedaanten, geschikt voor alle timmerwerk: balken (“ribben”), kepers, planken, ruwe boomplanken, latjes, fineerhout, enz. Het is bijzonder werkbaar en kostenbesparend als je kunt terugvallen op een voorraad, die je telkens bij je zoektocht het passende stuk aanreikt.

Zo trof ik ook een stevige deur aan, met klink en ingezette brievenbus, die daar een stille dood te sterven stond. Ooit fungeerde ze korte jaren als afsluitdeur in de zwijnenstal, na meer dan een halve eeuw dienst als plechtstatige voordeur in het woonhuis.

Mijn medewerker bij de opruim wilde ze meteen aan diggelen slaan, maar ik kon hem tijdig weerhouden. Voor hem was deze deur alleen maar een afgedankt stuk, dat best naar de houtkachel werd afgevoerd. Mijn blik liet mij wegzeilen naar het verleden, naar hen, die mij op deze plek in het leven waren voorgegaan. Een mooie zware deur, niet vlak

maar in vakwerk uitgevoerd, van eikenhout (of is het notelaar, kastanje of olm?). Wie koos het hout? Wie het patroon? Wie timmerde de panelen in elkaar? Hoe werd ze na plaatsing mooi en statig bevonden door bewoner en passant? Deze deur riep het leven op van mijn grootouders. Ik zie ze de deur openmaken wanneer er aangeklopt werd of ze 's avonds behoedzaam sluiten voor de nacht. Hoevelen stapten er niet door met een mooi of droef verhaal? Hoevelen gingen er niet buiten met een korf vol proviand en vruchten, een goede reis nagewenst?

Ten allenkante in de Paddenbroek spreken de stenen, ja zelfs de leegte binnen en buiten over dat verleden, waar geen één van de nieuwkomers ook maar een flauw idee van heeft. Eén van die geheimnisvolle plekken is het secretariaat. Het maakt één vierde grondvlak uit van het gelijkvloers in het woonhuis. Twee deuren geven uit op het voorzaaltje en de keuken. Recentelijk was het nog pakruimte en geïm-

proviseerde badkamer. Bij het weghalen van het behangpapier kwam de bepleisterde muur bloot te staan, bedekt met een wervelend lijnenspel en afgeboord met banden in geometrische vakjesstijl. Mijn lieve papa en mama hebben zeker, in 1941 pas getrouwd, in deze bruidskamer tegen deze silhouetten bij het licht van een schemerlamp aangekeken, in die donkere tijd van schaarste, van oorlog en geweld, schuilend bij elkaar. Een jaar later werd ik in diezelfde kamer op Pinksteren geboren. Mijn grootvader, die in de aanpalende keuken de geboorte zat af te wachten, was maar al te blij dat er, toen het ogenblik was aangebroken, een kleinzoon geboren werd. “Mijn naam gaat verder”, zei de man. In deze aangelegenheid bleef zijn verwachting evenwel onvervuld...

Na het vertrek van mijn ouders werd deze gelijkvloerse kamer de slaapkamer van mijn grootouders, die wegens hun leeftijd niet langer de steile trap naar de verdieping konden nemen. Zij werd dan ook in de vijftigerjaren hun sterfkamer, waar ik samen met mijn oudste kozijns en nichtjes rond hun sterfbed heb gestaan. Stenen hebben geen geheugen, mensen

wel. In wat eens een bruids- en sterfkamer was, wordt opnieuw leven geboren. Ingericht als bescheiden secretariaat met bureel, kasten, kopieer-apparaat, computer, enz krijgt zoveel naar binnen en buiten het aanzijn in plannen, verslagen, in geschriften en berichten. Het secretariaat is zo het kloppend hart, of eerder nog de kleine cel, die zich permanent opdeelt in nieuwe vormen van leven.

Deze blik in het verleden spreekt over de betrekkelijkheid van de dingen, maar ook over nieuwe kansen, die wij als rentmeesters van de tijd, steeds moeten onderkennen. Sluiten wij de deur of laten wij ze open?

Beleef de Paddenbroek

Opleidingsdag “Moord in de poel”

Op 10 oktober werden 12 nieuwe commissarissen opgeleid om het spel “Moord in de poel” te leren begeleiden. In samenwerking met het Centrum voor Natuureducatie (CVN) verzorgde ons Educatief Centrum De Paddenbroek een gratis opleiding aan vrijwilligers die het zien zitten om een groep kinderen te begeleiden om een moord helpen op te lossen. Moord in de poel is een educatief spel waarbij de kinderen op een speelse manier kennis maken met de levende en niet-levende aspecten van een poel. Zo ontdekken ze hoe de verschillende dieren samenleven en krijgen ze zicht op de ecologische samenhang van de poel en op het ecologisch belang van een poel in het landschap. De perfecte doelgroep is de leeftijd van 10 tot 13 jaar

en het aantal deelnemers is minimum 10 en maximum 28 kinderen. Dit spel kan gespeeld worden aan de poel achteraan op ons domein De Paddenbroek. Het spel speelt zich af aan de oevers van de poel. Voor de veiligheid van de deelnemers is het belangrijk dat er minstens 2 begeleiders aanwezig zijn. Eén begeleider heeft een erg actieve rol. Hij is de commissaris. De andere begeleider heeft een ondersteunende rol, de agent. De kinderen zijn de hulpspeur-neuzen van de commissaris en moeten dus aan de hand van allerlei opdrachtjes de moord proberen op te lossen. Op het Educatief Centrum De Paddenbroek kan deze spelkoffer "Moord in de poel" gehuurd worden voor 5 € per week en 50 € euro waarborg. Het spel kan natuurlijk ook gespeeld worden onder begeleiding van poelcommissarissen op ons domein.

Vers van de pers: Fruitpersdag op De Paddenbroek

Wat is er lekkerder dan het sap van je eigen peren of appels? Om de eigenaars van fruitbomen een handje te helpen organiseerde het Regionaal Landschap Zenne, Zuun & Zoniën in samenwerking met De Paddenbroek vzw een fruitpersdag. Hiervoor huurde men een mobiele fruitpersinstallatie. Deze technologisch vooruitstrevende fruitpers spoelt, raspt, perst en pasteuriseert het fruit. Het sap wordt opgevangen en in brikken van 5l gestoken. Deze brikken van vooral appelsap zijn tot 2 jaar houdbaar. Er werden in onze streek dit jaar 3 persdagen georganiseerd. Meer dan 50 personen hadden zich ingeschreven en in totaal werden ongeveer 8000 kilo appels geperst tot 5000 liter natuurtroebel, zeer lekker appelsap. De pulp die daarbij overbleef kan gebruikt worden als veevoeder of als bemesting uitgestrooid worden. Door de grote vraag van tal van fruitboomeigenaars zal De Paddenbroek op 10 oktober 2010 een nieuwe persdag organiseren.

Landschapstocht

Op 14 november organiseerden De Landelijke Gilden Oetingen en Velt Groot Gooik in samenwerking met Educatief Centrum De Paddenbroek een landschapstocht langs Gooikse bodem. De start werd gegeven in De Paddenbroek met een lekkere boerenboterham met platte kaas of boerenhesp. Het brood werd de avond voordien in onze eigen oven gebakken door onze plaatselijke vrijwillige bakkers onder leiding van Hugo O. Nadat we ons buikje vol aten en geproefd hadden van het zelf geperst fruitsap was er een rondleiding voorzien op het Domein De Paddenbroek. Vervolgens vertrokken we naar de volgende halte waar we vriendelijk ontvangen werden door Jan Lots van Geitjesweelde. Na de rondleiding waar we in de geitenwereld werden geïntroduceerd werden we weeral in de watten gelegd en kregen we koffie met mattentaart gemaakt op basis van geitenmelk. We vervolgden onze weg richting Oetingen waar we een bezoek brachten aan Molens Limbourg. Hier kregen we tekst en uitleg over de kortste weg van akker naar bakker. Molens Limbourg is al meerdere generaties actief in de maalderijsector. Vroeger gebeurde het malen op wind- en watermolens in de streek. Nu gaat dat met moderne machines, maar wel nog altijd met dezelfde passie voor het beroep.

In een kort overzicht legden ze uit hoe ze van tarwe tot bloem komen. Het is een heel intensief machinaal proces dat ze in eenvoudige bewoordingen uitlegden. We bezochten de ruimten waar de verschillende processen plaatsvinden beginnende van de ontvangst en stockage van de tarwe. Vervolgens de graanreiniging, het bevochtigen (om het omhulsel van de tarwe

zachter te maken), de laatste reiniging om de laatste kafjes en stof te verwijderen, het malen zelf, het zeven en tot slot de stockage van de verschillende soorten bloem. Voor het verder zetten van onze tocht hadden we nog lekkere taart en drankjes voorzien die we mochten nuttigen in de bureauruimten van Molens Limbourg. Als laatste bezoek op onze tocht bezochten we het biofruitbedrijf van Danny Billens. Ook ditmaal kregen wij professionele uitleg van een kenner over het telen van biologisch fruit en de verwerking ervan. We sloten de landschapstocht af met een lekker biologisch fruitsapje. Hierbij willen wij ook alle vier de personen van de bezoekplaatsen danken voor de tijd die zij vrij maakten om ons te ontvangen en te voorzien van de nodige en leerrijke uitleg. Bedankt!

Kinderstage in het thema van houtkanten, vlechtwerken en brood bakken

In de herfstvakantie plande De Paddenbroek voor de eerste keer een 3-daagse kinderstage. Deze ging door op woensdag 4, donderdag 5 en vrijdag 6 november. Op 25 inschrijvingen hebben wij de kinderstage moeten afsluiten, waardoor we zeker 15 kinderen spijtig genoeg niet konden laten deelnemen. Maar niet getreurd, door de geslaagde 3-daagse gaan we dit zeker in 2010 herhalen met andere leuke thema's

uiteeraard. De leeftijd schommelde van 6 tot 11 jaar en ze waren afkomstig van de verschillende Pajotse gemeenten, zoals Galmaarden, Herne, Pepingen, Lennik en Gooik. De eerste dag werd gestart met kennismakingsspelletjes zodat de kinderen elkaar direct beter konden leren kennen. Daarna volgde een speurtocht op ons domein langs het toekomstige Struikroverspad. In de

namiddag werd de groep in twee gedeeld volgens leeftijd. Eén groep kon de tentoonstelling “En Watt Nu” volgen over alternatieve energie. De andere groep maakte buiten een vlechtwerk en bouwde een wiglo of wilgenhut. Nadien wisselden de groepen, zodat iedereen alle activiteiten heeft gedaan. En al zeggen we het zelf, het vlechtwerk en de wiglo's mogen we geslaagd noemen.

Voor de tweede dag konden we rekenen op de vrijwillige medewerking van onze bakker, Hugo O en zijn vrouw Nele. De kinderen werden voor één dag ondergedompeld in de wereld van het brood bakken. De kinderen doorliepen alle stappen van het brood bakken, van bloem tot brood. Ze mochten alle bewerkingen eigenhandig doen. Enkel het brood in de oven steken werd door Hugo zelf gedaan. Ieder kind kon 's

avonds zo fier als een pauw een eigen gebakken broodje tonen aan zijn ouders. Velen onder hun hadden zelfs 's anderdaags een boterham mee van hun eigen broodje. Na het brood bakken, werden nog lekkere appels in de oven geplaatst die zij later als vieruurtje mochten nuttigen samen met een lekker Paddenbroeks appelsapje. De weergoden waren ons plots goedgezind, waardoor we na het brood-

bakken nog waterdiertjes konden scheppen in de poel en de opgespaarde energie gebruikten om balspelletjes te spelen.

De derde en laatste dag van de kinderstage startte met uitleg over de uilen, onze nachtroofvogels in België. Natuurlijk mochten de kinderen braakballen van kerkuilen pluizen. Wonder boven wonder en tegen onze verwachtingen in bleven de kinderen 2 uur stil en pluisden ze aandachtig met pincet en tandenborstels. Hun vondsten zoals schedeltjes van muizen, onderkaken van spitsmuizen of woelmuisen namen ze maar al te graag mee om er thuis mee te pronken. En om de kinderen nog meer het leven van de natuur te laten

proeven mochten ze honing en stuifmeelkorrels proeven tijdens een korte uiteenzetting over het leven van de bij. Als afsluiter van het bijenleven maakten de kinderen zelf een waskaars.

Eén van de kinderen had een egeltje gevonden en meegebracht om te tonen. Dus maakten wij met de kinderen een nestplaats - een takkenril - voor het egeltje. In de namiddag stapten we in groep een deel van het plattelandspad "De Houteman" af. We gaven de tocht een extra dimensie door er een soort wekkertocht aan te koppelen. Telkens als de wekker afliep, moesten de kinderen een opdracht vervullen. Bij één van de opdrachten werd gevraagd om 5 minuten muisstil te zijn en alle geluiden die ze hoorden te noteren op een papieren cd-schijfje.

Na het overlopen van de geluiden merkten we dat de kinderen alle omgevingsgeluidjes van fluitende vogels, voorbijrijdende brommer tot een kettingzaag konden detecteren. Na het vieruurtje een lekker appelsapje kwam één van de papa's met een echte kerkuil op de proppen. Zo konden ze ook eens een echte kerkuil in levende lijve zien. Verder konden de kinderen tijdens de pauze ruimschoots gebruik maken van het domein. De kleine poel had succes en ook de wasmachine thuis zal 's avonds haar werk gehad hebben. Na de ludieke verhaaltjes en de reacties van de kinderen en hun ouders besluiten we dat dit een superactiviteit is die zeker voor herhaling vatbaar is.

Verwerken van wilde vruchten door Daniëlle Houbrechts

Op de laatste zaterdag van november had De Paddenbroek de eer om Daniëlle Houbrechts te ontvangen, een gekende kruidenvrouw die zich ook toelegt op het verwerken van wilde vruchten. Bij het binnenkomen kon iedereen de lekkere geur opsnuiven van rozemarijn, tijm en salie en daarmee was de toon van de namiddag aangegeven. Haar uitleg van wat we allemaal met een mispel kunnen doen, verbaasde zowat alle aanwezigen, onder andere recepten van mispeljam en mispelli-keur.

Daarna goochelde ze met recepten van sleedoornpruimpjes, rozenbottels, gele kornoelje, sierappels, meidoorn, vlier en kweepeer. Natuurlijk mochten de 35 aanwezigen ook proeven van een paar lekkere recepten zoals mispeljam, sleedoornsiroop met witte wijn en de niet te versmaden heksenprotten. Wie niet aanwezig was zal zich afvragen wat Heksenprotten zijn. Voor één keer geven wij graag hieronder het recept mee. Dit zijn overheerlijke heksenkoekjes op basis van havermout, die lekker, gezond zijn en tevens eenvoudig te maken. Als je geregeld havermout eet,

wordt je ook minder vlug moe. Je uithoudings- en concentratievermogen gaat er zienderogen op vooruit. Havermout zorgt er ook voor dat je al je afvalstoffen kwijtraakt. Je bloed krijgt daarenboven nog een opknapbeurt door het ijzer en het calcium die in de havermout zitten. Je kan je wel voorstellen dat heksen en kabouters deze koekjes wel heel graag lusten.

Recept Heksenprotten:

- Laat 300 gram bakboter smelten in een grote kookpot.
  - Doe er een halve kilo havermoutvlokken bij. Laat 1 minuut op het vuur staan terwijl je met een houten lepel in de ingrediënten roert. Neem de pot na 1 minuut van het vuur.
  - Mix in een kom 4 hele eieren met 200 g suiker.
  - Weeg 200 gram bloem af en doe er 2 koffielepels bakpoeder bij. Roer het eiermengsel met de houten lepel onder de havermout. Voeg er nadien bloem bij.
- Indien je er een kruidig accent wil aangeven, doe er dan nog 2 koffielepels gedroogde goudsbloem, brandnetel, lijnzaad, zonnebloempitten, sesamzaadjes en gedroogde vlierbessen of -bloemen bij.
- Leg nu op de bakplaat anti-aanbakpapier en maak met behulp van 2 koffielepels

kleine deegbolletjes. Leg ze op een 3 tal cm afstand van elkaar op rijtjes. Bak ze aan minimum 180°.

Opgelet als je deze koekjes laat proeven door je huisgenoten of vrienden zullen ze snel “gone with the wind” zijn.

Recept uit “Gekruid en geroerd” van Daniëlle Houbrechts. Meer info op www.kruidjes.be

Dankwoord

Het Educatief Centrum De Paddenbroek staat in 2010 weer voor een grote uitdaging vol met nieuwe educatieve opdrachten en activiteiten. Maar allereerst willen wij toch al de mensen danken die ons het voorbije jaar geholpen hebben of ons een hart onder de riem hebben gestoken op de moeilijke en soms zeer drukke periodes.

- Eerst en vooral Piet Chrispeels voor de steun en de doorzetting van het project;
- Els Arnauts en Jef Camerlinckx (natuurgidsen Zuidwest-Brabant) om ons mee te helpen gidsen bij het bezoek van scholen;
- Guido Verckens voor de vele kleine en grote werken die hij opknapt;
- De Ketelberg (dagverblijf) vele kleine werkjes maken één groot;
- Wilfried Chrispeels voor het regelmatige onderhoud van het gras op het domein;
- Jullienne voor de vele uurtjes die zij vrijwillig in de boekhouding steekt;
- De bakkers, Hugo O en co voor het bakplezier en het lekkere brood;
- Jos Huwaert voor zijn hulp bij het begeleiden van onze projecten;
- Luc Smets (Tuinbouwschool Roosdaal) voor zijn assistentie bij het enten van hoogstamfruit;
- Guido Piessens voor zijn assistentie bij het enten van laagstamfruit.

Verder nog onze dank aan onze Raad van Bestuur, de leden van de stuurgroep, in het bijzonder mevr. Els Martens voor het opvolgen van ons dossier bij ANB en de klankbordgroep die mee onze beleiddoeleinden bepalen.

Verder ook nog een extra bedankje aan Britt Van Cutsem, Jean-Marc De Muylder, René Ermens en Yves Hendrickx en de tal van verenigingen waarmee we samen activiteiten hebben georganiseerd.

Hartelijk Bedankt !

Vanwege Erwin Vandersteen & Katelijne Aelen

Ook dank aan onze ouders voor onder andere de opvang van onze kinderen tijdens drukke weekends of avondvergaderingen.

Agenda

De Paddenbroek laat Pajotten er warmpjes in zitten

Paddenbroek organiseert deze winter via het Pajottenland+-project “Kyoto in het Pajottenland” een samenaankoop van isolatiemateriaal in het Pajottenland.

Het wordt een project tussen vele partners: de 7 gemeenten van het Pajottenland, de lokale KWB-afdelingen, ACW Brussel, Halle, Vilvoorde, het Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch Bouwen en Wonen (VIBE), de Woonwinkel van het Pajottenland, het Regionaal Woonbeleid voor Noord-Pajottenland, de volkshogeschool Arch'educ, Opbouwwerk Pajottenland, Opbouwwerk Haviland en Groep Intro.

De afgelopen maanden hebben we door middel van een commissie van gemeentelijke ambtenaren en deskundigen uit de woonsector uit de streek offertes opgesteld voor handelaren en aannemers van isolatie. We hebben hierbij gekozen voor offertes voor minerale en bio-ecologische isolatiematerialen omdat deze veel minder energie nodig hebben bij de productie en dus ook een veel lagere CO₂-uitstoot hebben. We gaan in dit project immers voor energiebesparing en vermindering van de CO₂-uitstoot. Bovendien zijn bio-ecologische isolatiematerialen zoals vlas en cellulosevlokken zeker concurrentieel met de goedkoopste niet-ecologische materialen, hebben ze een betere invloed op het binnenklimaat en een koelend effect in de zomer.

De ingevulde offertes evalueren we momenteel op prijs, kwaliteit, verkoop- en levervoorwaarden en sociale en ecologische garanties. De interessantste aanbiedingen zullen we vervolgens voorstellen tijdens 7 informatieavonden in elke gemeente van het Pajottenland en 3 investeringsavonden in centraal gelegen gemeenten. Op de informatieavond zal eerst door een spreker van VIBE algemene informatie gegeven worden over isolatie en meer bepaald bio-ecologische isolatiematerialen. Woonconsulenten zullen informatie geven over de mogelijke premies en andere ondersteuningsmogelijkheden rond isolatie in het Pajottenland.

In Gooik gaat de informatieavond door op **dinsdag 19 januari** om 20 u. in de schuur van de Cam. Dit is een samenwerking tussen het Kyotoproject georganiseerd vanuit de Paddenbroek, de gemeente en KWB Leerbeek.

Op de investeringsavond kunnen geïnteresseerde Pajotten onmiddellijk met de geselecteerde aannemers en handelaren praten om isolatiemateriaal te bestellen of een prijsofferte te laten opmaken tegen de voorwaarden die we in de samenaankoop hebben afgesloten met de aannemers en handelaren. Zo verkleinen we de stap naar de beste aannemers en handelaren voor isolatie.

Voor Gooik gaat deze investeringsavond door op **donderdag 28 januari** om 20 u. in zaal Parecia te Leerbeek.

Voor doe-het-zelvers die willen leren hoe ze op een deskundige manier zelf isolatie kunnen aanbrengen organiseren we in de Paddenbroek op zaterdag 13 en 20 maart 2 afzonderlijke workshopdagen, telkens van 9.30 tot 17 u. Inschrijven voor deze praktische workshop kost 20 € en kan via de Paddenbroek: *info@padden-*

broek.be of via 02.306.45.62 bij de Kyoto-coördinator Bruno Moens.
Meer informatie over deze en andere acties voor gezinnen, gemeenten, landbouwers en boseigenaars rond duurzame energie is ook te vinden op de nieuwe website *www.kyotoinhetspajottenland.be*.
Alvast veel warmte en hernieuwbare energie gewenst.

Snoeicursus Hoogstamfruitbomen

Op **27 maart** organiseren Educatief Centrum De Paddenbroek en de Nationale Boomgaardenstichting een snoeicursus hoogstamfruit. Deze snoeicursus is zeker iets voor jou als je meer wil te weten komen over het snoeien, de aanplant en de waarde van hoogstamboomgaarden voor het landschap en de natuur. Na een kort theoretisch gedeelte gaan we gewapend met een snoeischaar de boomgaard van De Paddenbroek in om de theorie in praktijk uit te voeren. Zo hopen wij dat deze cursus zal bijdragen tot een duurzaam onderhoud van uw prachtige hoogstamfruitboomgaard of voor wie zelf een boomgaard wil aanleggen.

Inschrijven is verplicht en kan via e-mail naar *info@paddenbroek.be* of telefonisch op het nr 02.306.45.62 of 0497.41.22.15. Ook voor meer inlichtingen kun je op deze nrs. terecht en vragen naar Erwin Vandersteen.

De kostprijs is 6 € en 5 € voor leden van De Paddenbroek (inbegrepen handleiding & drankje). Opgelet uw inschrijving is pas definitief na betaling van de bijdrage te storten op rekeningnummer 734-0120350-79 met vermelding van “snoeicursus Paddenbroek” + naam.

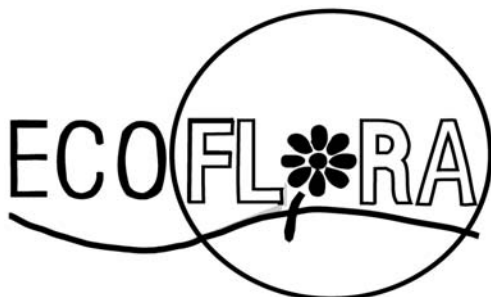
Wanneer: Zaterdag 27 maart van 14 tot 17 u op het domein van het Educatief Centrum De Paddenbroek, Paddenbroekstraat 12, 1755 Gooik.

Entcursus Hoogstamfruitbomen

Op **17 april** organiseren Educatief Centrum De Paddenbroek en de Nationale Boomgaardenstichting een entcursus van fruitbomen op ons domein te Gooik. Wil je hier meer over te weten komen en zelf de enttechnieken onder de knie krijgen, kom dan zeker naar onze cursus. Je krijgt les van een professionele enter en je mag zelf ook oefenen. Zo kan je thuis je eigen fruitbomen enten. Wie een entmes heeft mag dit meebrengen.

De kostprijs is 6 € en 5 € voor leden van De Paddenbroek (inbegrepen handleiding & drankje). Opgelet uw inschrijving is pas definitief na betaling van de bijdrage te storten op rekeningnummer 734-0120350-79 met vermelding van “entcursus Paddenbroek” + naam.

Wanneer: Zaterdag 17 april van 14 tot 17 u op het domein van het Educatief Centrum De Paddenbroek, Paddenbroekstraat 12, 1755 Gooik.

België - Belgique
P.B.
1755 Gooik
BC 10460

ECOLOGISCHE KWEKERIJ EN TUINWINKEL

Kwekerij van inheemse wilde planten, kruiden en nutsplanten.

Streekeigen fruitbomen en haagplanten.

Bloemenweiden.

'Schwegler' nestkasten.

Biologische moestuinzaden en plantgoed. Bio-meststoffen en bio-tuinprodukten.

Catalogus?

**Bezorg ons uw
adresgegevens en
5 standaard postzegels.**

Openingsuren:

Dinsdag tot zaterdag
van 9.00 u tot 18.00 u

*Opgelet: Tijdens de maanden
augustus, december en januari
sluiten wij op om 13.00 u.*

Ninoofsesteenweg 671
B- 1500 Halle
Tel: 02/361.77.61
E-mail: info@ecoflora.be

**Bezoek onze website:
www.ecoflora.be**